

Opening expositie Veteranenkunst door de Voorzitter van de Tweede Kamer, 3 juni 2014

Ik kan jaloers zijn op kunstcritici die schilderijen zien, en precies weten in welke tijd ze zijn gemaakt, of bij welke stroming de schilder hoorde. Die dieptewerking kunnen analyseren, of iets kunnen vertellen over het lijnenspel. Zelf ben ik vooral gefascineerd door de emotie die in kunst zit. Met ieder schilderij, met ieder beeldhouwwerk wil de maker ervan iets zeggen. Achter iedere compositie gaat een wereld van gedachten schuil. Pablo Picasso beweerde ooit dat abstracte kunst eigenlijk niet bestaat: “Men moet altijd met iets beginnen. Daarna kan men alle sporen van de werkelijkheid uitwissen. Maar het idee van het onderwerp heeft dan al een onuitwisbare stempel achtergelaten.”

Als Tweede Kamer hebben wij de privilege dat kunst soms naar ons toekomt. De ruimtes hier zijn regelmatig het decor van exposities, vaak over maatschappelijke onderwerpen die raken aan het Kamerwerk.

De tentoonstelling die vandaag wordt geopend, ligt mij na aan het hart. Als Kamerlid ben ik drie keer in Afghanistan geweest, en alle drie de keren werd ik getroffen door de tegenstellingen die ik er zag. Afghanistan heeft verschillende gezichten. Aan de ene kant is het een prachtig land. Het rode zand, en de groene oases die je ziet als je eroverheen vliegt. De ruimte, de leegte... zo mooi!

Aan de andere kant heeft het land ook iets onbestemds, iets beklemmends. Dat viel me vooral op toen we over een markt liepen. Onze delegatie was zwaar beveiligd, terwijl de Afghanen er groenten en fruit verkochten en hun kinderen speelden in de berm. Hun 'day to day life' ging gewoon door, terwijl ze net zo onveilig waren als wij. Tegelijkertijd wisten de Nederlandse militairen niet of de mensen daar nu vriend of vijand waren. Ze wilden ze wel benaderen, maar wisten niet zeker of ze te vertrouwen waren.

Wat voor mij duidelijk is, is dat het leven van iedere militair die naar Afghanistan vertrok nooit meer hetzelfde zal zijn als daarvoor. Dat geldt ook voor militairen die werden uitgezonden naar landen als Korea, Libanon en voormalig-Joegoslavië. Sommige van hen kunnen goed over hun herinneringen praten. Ze geven het een plek, en hervinden hun plek in de samenleving. Voor anderen is dat moeilijker.

Gelukkig is er een groeiende aandacht voor het lot van veteranen. Ik merk dat in de Tweede Kamer, waar het vaak onderwerp van gesprek is. Zo is er in februari 2012 de Veteranenwet aangenomen, een initiatiefwet vanuit de Tweede Kamer, om beter te zorgen voor veteranen. Jaarlijks verschijnt de Veteranennota, op basis waarvan de minister van Defensie en de Kamer praten over de problemen die veteranen ervaren en, belangrijker nog: samen zoeken naar oplossingen.¹ En samen met de Eerste Kamer organiseerden we vorige jaar drie veteranenbijeenkomsten. Er kwamen honderden mensen op af.

Ook in de samenleving neemt de aandacht voor veteranen toe. De Nederlandse Veteranendag – dit jaar op 28 juni – bestaat dit jaar tien jaar, en wordt nog ieder jaar populairder. Door het hele land worden lokale veteranendagen en veteranencafé's georganiseerd. En er zijn particuliere initiatieven, zoals de Stichting Veteranenkunst, opgericht door Iety Zonneveld, met pleitbezorgers als Angeliën Eijssink, Anne Mulder en Alexander Pechtold.

¹ Dit jaar op 23 juni, kort voor de Nederlandse Veteranendag op 28 juni (10e keer)

Iety heeft van dichtbij meegemaakt hoe kunst kan helpen om herinneringen draaglijk te maken, voor mensen die méér nodig hebben dan tijd. Voor haar echtgenoot was het een middel, een kanaal om dát te zeggen waarvoor hij de woorden niet – of nog niet – had.

Ik ben daarom heel blij dat deze tentoonstelling naar ons toe gekomen is. Want één ding weet ik zeker. Vanuit de Tweede Kamer hebben we veel gevraagd van alle jonge mannen en vrouwen die we naar plekken stuurden waar oorlog woedde, of waar de vrede nog zo pril en wankel was. Voor sommigen was de opdracht zoveel zwaarder dan zij zich vooraf hadden voorgesteld. Dat zie je ook aan de schilderijen die hier hangen, die soms verdrietig zijn, ruw en grauw. Met deze tentoonstelling helpen wij hen om hun verhaal naar buiten te brengen. In de hoop dat het hen helpt om de toekomst met wat meer innerlijke rust tegemoet te treden.

Dank u wel.